

حنوکا

ترجمه زیر متن^۲ تاریخیچه یکی از اعیاد مهم مذهبی بنی اسرائیل است که به لهجه فارسی یهودیان اصفهان با خطوط عبری میروباعی^۳ و راشی^۴ ضبط گردیده است و در هنگام برگزاری مراسم حنوکا قرائت میشود.

«در سال ۲۱۳ از بنای معبد دوم انطیوخوس پادشاه یونان نیقانور وزیرش را باورشلیم فرستاد که با اسرائیل جنگیده و ایشان را مطیع خود سازد.

نیقانور وارد اورشلیم شده تخت خود را در معبد نهاد و اعلان نمود هر کس احکام منبیه، ختمه و قربان را انجام دهد و بیت یونانیان پرستش نکنند کشته خواهد شد ولی اسرائیل باین امر اعتنائی ننسوده و مخفیانه قوانین مذهبی خود را انجام میدادند.

در آن زمان مططیا کاهن بزرگ که از طایفه حشمو ما ئیم بود با پنج فرزند

- ۱- حنوکا در لغت یعنی آرایش ولی نام مشهور جشنی است که درباره آن توضیح میدهیم .
- ۲- برای توضیح و کسب اطلاعات بیشتری درباره این جشن : نک : تاریخ یهود (بزرگی مردخای) حیم مورد تهران ۱۳۱۸
- ۳- خط عبری میروباعی (مربعی) خط اختصاصی نگارش تورات و کتب مقدس مذهبی است .
- ۴- خط راش که نشانه اختصار و نخستین حروف اسماء (ربی - شلمو - یسحاقی - راشی) است برای فرق گذاشتن متون مقدس و خط معمولی و عادی مردم است ، خط جدید که فعلا در کنور اسرائیل رواج دارد موسوم بخط اشکنازیست . تشریح . ۱

دلیرش و جمعی از اسرائیل وارد جنگ شده سپهسالار یونان و عده زیادی از لشکرش را بقتل رسانیده و معبد بزرگی که برای قربانی بت ساخته شده بود خراب و ویران ساختند، مجدداً پادشاه انطیوخوس سردار سلحشور خود را بنام بگریس بالشکر زیادی باورشلیم فرستاد و تلفات زیادی بقشون اسرائیل وارد آورد اما سرانجام یهودا پسر مططیا قشونش یونانی‌ها را شکست داده تارومار نمودند.

برای سومین بار بنا به پیشنهاد بگریس خود انطیوخوس با لشکر انبوهی وارد اورشلیم شده و بعد از جنگ خونین و تلفات زیادی از دو طرف یهودا و العازار دو فرزندان مططیا نیز کشته شدند، سپس بنا بتوصیه مططیا بملت و ببقیه فرزندان خویش لشکریان استقامت نموده یا مایوس نشده دلیرانه جنگیدند و بگریس را زنده دستگیر نمودند بقتل رسانیدند و انطیوخوس با بقیه لشکرش به کشور خویش بازگشتند.

از آن تاریخ سلطنت اسرائیل بخانواده حشمونائیم منتقل گشت. پس از فراغت اسرائیل بتعمیر معبد مقدس پرداخته و ستونی در آنجا بنا نموده اسم آن را **مکابی** خواندند مکابی از اول حروفات جمله «می کاموخابائلیم ادونای» (کیست مثل تو در معبودان، خدایا). گرفته شده است. تعمیرات معبد مقدس در ۲۴ ماه کیلو باتمام رسید و شب بیست و پنجم همین ماه جشنی برپا نموده چراغانی کرده و اسم آن جشن را **حنوکا** یعنی (آرایش) نهادند ولی چون خواستند چراغهای معبد مقدس را روشن کنند بجز يك كوزه روغن پاك كه فقط كفاف يك شب را میداد نیافتند؛ از همین مقدار جزئی روغن مدت ۸ شب چراغدان معبد **منوراه** را که دارای هفت چراغ بود روشن نمودند.

بخاطر این پیروزی و چنین معجزه همه ساله ما بنی اسرائیلی‌ها جشن گرفته و شمعهایی روشن نموده با «براخا» گفتن و دعای مخصوص از خداوند ناجی اسرائیل تشکر مینمائیم.

דר סאל רי"ג יתג בנתי בית שני אנטיוכוס
 פארשאה יונאן ניקנור וזירש רע בירושלים
 פרסתער כה נא ישראל גנג'דה ואישאן רע
 מטיע כוד סאטר. ניקנור ותרד ירושלים שדה
 תכתש רע דר מקדש נהאר ואעלאן כוד הרכס
 פרומאן שבת. מלה. וקר בני רע אנג'תם רהר
 ובבת יונאניאן פרסתש נכונר כושטה כואהר
 שר ולי ישראל ביען אמר אעתינא'י ננמורה ונז'
 כפיאנה קואנין מזהבי כוד רע אנג'תם מי דערנר
 דר אן זמאן מתתיה כהן גדול כה אע טאיפה
 חשמונאי בוד נא פנג פרזנד דלירש וגמעי
 אע ישראל ותרד גנג שדה ספה סלאד יונאן ו
 עדה זיאדי אע לשגרש רע בקתל רסאנידה.
 ומענד בלרגי כה ברתי קרבני בת סעכתה שיה
 בוד כרעב כרדנר
 מגדרא פארשעה אנטיוכוס כגרים סודער סלח
 שור כוד רע נא קשון זיאדי בירושלים פרסתה
 ותלפיתת זיאדי בלשגר ישראל ותרד תורד
 ולי סר תונאס יהודה פסר מתתיה נא קשונש
 יונאני הע רע שכסת דאדה תער ומאער נמורנר

בריתי סומין באר כור ענטיוכוס בית לשגר
סנגיני בנות כפיש נהאר בגרים ותרד ירושל-
ים שדה ובעד עז גנג כונין ותלפעת
זיעדי עז הר ב טרף יהודה ולא עזר דו
פרזנהן מתתיה ניץ כושטה שדנד -
ספס בנע בתוציה מתתיה במלת ובבקה
פרזנדאנש עסתקתמת נמורה ומתיוס
נשדה דלירענה גנגידנד ובגרים יע ניץ
זנדה דסתגיר נמורה בקתל רסתנידנד
וענטיוכוס בית בקיה לשגרש בכשור כור
בית גשתנד . יע עז תאריך סלטנת ישראל
בכוענועדה חשמוניתים מנתקל גשת .
פס עז פרתקת ישראל הוע בתעמיר מוקדש
פיראכתנד וסתוני ניץ דר מוקדש בנע נמוה
תסם עז רע מכבי כוענדנד . מכבי עז
יעול הרופעת גמולה מי כמוך בלים ה'
גרפתה שדה ובמענתי כיסת מתל תו
דר בת הוע כורתיית

תעמירנת מקדש כֹּד מיתה כסלו יפתמותם
פדירפת ושכ כֹּה גִשְׁנֵי בר פית נמורה
גִּרְתִּיתֵנִי נמורנד ותסס אֵן גִּשְׁן דֵּת
חנוכה יעני (יתרתיש) נהיתרנד וגִּוֶן
כותסתנד גִּרְתִּי הוּאֵי מקדש דֵּת דושן
כננד כגֵּל יך כוזה רוגֵן פִּתֵן כה פִּקֵּט
כפִּתֵן יך שכ דֵּת מידעד נִיתפתנד ותֵּל
המִיֵן מקדעד גִּזְעֵי רוגֵן מרת ח שכ גִּרְתִּי
דִּתֵן מקדש דֵּת מוסוס במנורה כה דִּתֵּי
ל גִּרְתִּי בוד יושן נמורנד
ככותטר גִּבִּין מעגֵּה ופירוזי המה סִתְלָה
מֵת ישראֵל הוּאֵי גִשְׁן גִּרְתִּיה ושמע הוּאֵי
יושן נמורה נֵת ברכה גִּפְתֵן דֵּתֵי
מכצוֹץ עֵל כודתונד נִתְגִּי יִשְׂרָאֵל
תשכר מינמיתים

ב"ה

חנוכה

דר סאל ר"ג אז בנאו בית שני אנטיוכוס פארטאה יונאן
 ניקנר וזירט דא בירושלים פרסטאד כה בא מולת יטאל
 גנידה ואוסאן רא גטוע כוד סאזד ניקנר וארד ירושלים טה
 תכת כודרא דר מקדש נהאר ואעלאן נמור הרכס פרמאן -
 שבת - מלה - וקרנאני דא אנגאם דהר ובנת יונאניאן
 פרסטא נכע כשתה כאהר טה ולי בני ישראל באין אחר
 אעתנאו נמודה ומכפיאנה קואנין מלהכי כוד רא אנגאם
 מיראודר - דראן זמאן מתתיה כהן גדול כה אז מאיפה
 חטונאים ויכי אז זעמא ורהבראן קוס שחסוב מיט
 בא פנג פרזנד דליר ושאמעט וגמעיל אז יהודיאן מתעלב
 וארד גנג טרה ספה סאלאר יונאן ועדה זימדי אז לשקר
 דא בקתל רסטאנדה ומעבר בזרקי כה ברמי קרבאני בנת
 סאכנה טרה כוד כראב וייראן סאכנר

מגדרא פארטאה אנטיוכוס סר דאר סלח טורי כנאם בגריס
 בא לשקר זימדי בירושלים פרסטאד ותלפאת זימדי בקטון
 יטאל וארד אורד מאט סר אנגאם יהודה פסר מתתיהו
 זקטונש יונאני הא רא שפסת דאדה תאר ומאר נמורד
 כראי סומון באר בנא כפיש נהאר בגריס כוד אנטיוכוס
 בא לשקר סנגיני וארד ירושלים טרה וכעד אז גנג
 כונין ותלפאת זימדי אז ב טרף יהודה ומלעזר ב
 פרזנדאן מתתיה ניז כוסתה טדנר
 ספס בנא בתוציה מתתיה במלת ובכקיה פרזנדאן כויט
 מסתקאמת נמודה ודליראנה גנידנר ובגריס דא אנה
 דסתגיר נמודה בקתל רסטאנר

וגין מנטיכוס ולע רמ גנין דיר פראר רמ בר קראר תרגיח דארה
 במ בקיה קטון בסוי כשור כניש במז גשתער
 אמ מן תמריך סלטנת ישראל ככואנארה תשמונאים תנתקל
 בשת . פס אמ פראקת יהודיאן בתטמיר וקדש . פראכמה
 וסתוי דר מקדש בנא נמורה אמס מן רמ מכבי כואניר
 מכבי אמ מול מרופאת מוי כמורה בעים יב גרפתה שרה
 במענאי כיסת דר בת הא מסל תו כובאניא
 תטמיראת מקדש דר כ"ד מאה כסלו אממאס פדירפת וטב
 כ"ה גשני בר פא נמורה גראמאני כידה אמס מן גשן רמ
 חנוכה . יעני מראיש נהאדנר וגין כואסתער גראמאן האו מקדש
 רמ רושן כנעב בקזיך כנזה דוקן פאר כה פקט כפאף יך טב
 רמ מידאר ניאפתער ומז השון מקדאר גזאי רונקן מדרת ח'
 שב גראמאן דאן מקדש רמ כה דארמאי ג' גראמאן בור רוטן
 נמורנר
 ככאטר אין פירוזי וגנין מעגזה' המה סלה מא יהודיאן
 גשן גרפתה ושמע האו רושן נמורה במ ברכה מככאן אמ
 כודאונר נאגי ישראל תשכ"ה מונמאיים

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی